

Un dia lliure, a Marsella, amb Jean-Marc Rouillan

Xavier Montanyà conversa amb l'ex-activista d'Action Directe

Em costa de creure. Fa un any, jo publicava aquí un article proposant al Col·legi d'Advocats de Barcelona que organitzessin unes jornades de debat sobre el cas dels presos polítics europeus condemnats a llargues penes. Jean-Marc Rouillan i altres membres d' [Action Directe](#) seguien presos a perpetuïtat a França, després de vint anys. Semblaven segrestats per sempre més en el laberint de l'univers penitenciari francès, mentre Brigitte Mohnhaupt i Christian Klar, de la RAF, Fracció de l'Exèrcit Roig (Baader-Meinhof), estaven en tràmits d'accedir a la llibertat a Alemanya.

Sens dubte, el procés alemany ha acabat per influir en el sistema judicial francès: des de fa un mes, Jean-Marc Rouillan és en semilibertat a Marsella. I el més important: no s'ha penedit de res, no ha renegat del seu passat militant davant el jutge, condició que semblava fins ara imprescindible per accedir a la llibertat, fins i tot, després d'haver complert 20 anys d'internament, set anys dels quals els va passar en règim d'aïllament a la presó de Fresnes. Rouillan ha guanyat. Una vegada més, la seva coherència ideològica l'honora.

Semilibertat vol dir, també, que té prohibit pel jutge de parlar dels fets pels quals va ser empresonat l'any 1987 i condemnat a perpetuïtat per complicitat en els assassinats del general Rene Audran i el directiu de la Renault George Besse. Mentre espero una autorització per entrevistar-lo perquè aquesta setmana s'ha publicat a França 'Chroniques Carcérales' (2004-2007), [Editions Agone](#) 2008, el vaig a veure a Marsella. Cada matí a les vuit, Rouillan, semillibre, arriba a l'editorial Agone a complir la seva jornada laboral d'editor, procedent de la presó de les Baumettes, on passa les nits i els caps de setmana. L'atzar ha volgut que una de les seves primeres responsabilitats editorials sigui l'edició francesa del meu llibre 'La gran evasió. L'heroica fugida dels últims exiliats de Pinochet' (Ara Llibres, 2006). Es publicarà abans en francès que en espanyol.

Arribo a l'editorial Agone, al centre de Marsella. Ell m'obre la porta. És la primera vegada que ens veiem. Ens abracem. Rouillan té un sentit de l'humor extraordinàriament agut. Després de barallar-se una estona amb el pany i la clau, diu: 'Perdona, no estic habituat a utilitzar claus'. I riu. Té 55 anys. És d'estatura mitjana, calb, i força curt de vista. Està en bona forma física. Té una gran feinada i molts projectes editorials. M'informa dels passos a seguir per a l'edició del meu llibre, que ara ja coneix gairebé millor que jo. Traducció, notes a peu de plana imprescindibles pel públic francès, i actualització del tema. Sortirà el març del 2009 i, si tot va bé, diu, espera estar ja en llibertat condicional i poder-me acompanyar en la campanya de promoció. Parlem dels seus llibres. Té tres manuscrits per publicar. Un sobre l'últim dia que va estar amb Salvador Puig Antich, precisament el dia de la seva detenció, l'any 1973. Una altra entrega biogràfica: 'De mémoire'. I un tercer sobre la mort de Joëlle Aubron, camarada seva d'AD, empresonada a perpetuïtat, també des del 1987, que va morir de càncer l'any 2006. Un any i mig abans, després de disset de presó, l'estat francès l'havia deixada en llibertat per motius de salut. Rouillan està il·lusionat davant la possibilitat que altres obres seves com 'La Part des loups' (Agone, 2005), 'Lettre a Jules' (Agone, 2004) o 'De mémoire'(1). 'Les jours du début: un automne 1970 à Toulouse' (Agone, 2007) es puguin publicar algun dia en espanyol. Vol seguir escrivint. '... Sobre la llibertat', li suggereixo. 'Potser més endavant', em diu, 'encara m'he de situar'. Tinc la impressió, li dic, que la força, la sensibilitat i l'experiència que destil·la l' 'Odio las mañanas' (Llaüt, 2004) o les seves 'Chroniques Carcérales. (2004-2007)', tot just publicades, serien uns grans fonaments, ara, si escribís sobre l'experiència de la llibertat. Ningú no és capaç d'imaginar el que són vint anys de presó. Aquest febrer, de fet, en farà 21. I això sense comptar reclusions anteriors, i una vida clandestina des de principis dels 70. Recordo unes paraules seves d'una entrevista que li vaig fer pel setmanari El Temps: 'La llibertat comença quan es lluita per ella'.

Sortim al carrer. És hora de tornar a la presó. 'Avui fa un dia gris'; diu, 'és estrany això, a Marsella... Saps?, m'he adonat que ja no hi ha pintades a les parets. Només veig graffittis incomprensibles. La gent ja no reivindica, ni protesta de manera explícita, pública. És estrany'. Em parla d'un llibre del detectiu Pepe Carvalho que ha llegit a la presó. No recorda el títol. Però sí que Carvalho parla molt despectivament dels detinguts del MIL. Ni idea. Ja el buscaré. Rep una trucada al mòbil. Les seves mans, nervioses, regiren totes les butxaques. 'No em sé acostumar a l'aparell aquest. Cada vegada que en sona un em penso que és el meu'. Això et passa per tenir mòbil, penso, però no li dic'. I sí, aquesta vegada, és el seu. Ell conversa per telèfon, mentre caminem pel barri vell. Balcons plens de plantes i roba estesa: 'cafés des sports', 'epiceries'; àrabs, molt de trànsit, cafès internet, publicitat rodant en pirulís il·luminats, anuncis d'obres de teatre, cine, bicis de lloguer... Quantes coses noves per pair de cop! Adaptar-se a una nova realitat. Fins a quin punt deu coincidir amb la realitat construïda en el seu cervell per les informacions que li arribaven d'aquesta banda dels murs. Amb el seu tres quarts blau marí, un barret de llana al cap i parlant pel mòbil, enmig dels atrafegats marselesos, podria semblar sortit de la peli 'Alguien voló sobre el nido del cuco', però no, és un escriptor que surt de complir la seva jornada laboral en una editorial. Salta a la vista. Caminem ràpid, mentre ell segueix parlant pel mòbil. Em ressonen al cervell unes paraules que em va dir per telèfon, farà uns cinc anys, des de la presó d'Arles: 'La llibertat fa por perquè el presoner no sap què descobrirà aleshores, quan traspassi la porta. La gravetat de l'amputació íntima de la qual ha estat víctima al llarg d'aquests anys'... De sobte, la seva veu em retorna al món. 'Anem a fer una cervesa, en aquell bar', diu. 'Deux demi, si vous plaît!'. 'Oui messier!'. Som a deu minuts de la presó. Apurarà el temps fins a l'últim minut abans de les set del vespre. 'Saps! Per què vegis l'absurd del sistema penitenciari francès. M'han dit que a un company de presó, un sicilià, dels condemnats com jo a llargues penes, li ha passat una cosa al·lucinant. Crec que havia de sortir en llibertat la setmana que ve o l'altra. Però el seu pare ha mort, de cop, i ell ha demanat que li avanci la sortida per tal de poder assistir al funeral a Sicília. Només li quedaven quinze dies, a tot estirar! Doncs li han negat, Però, a canvi, portaran el seu pare mort,

dins el taüt, a un lloc prop de la presó on és, perquè ell el pugui veure i acomiadar-se'n. És increïble!';.

Els murs de la presó de Marsella són tètrics. Hi ha escultures incrustades d'esclaus agenollats que subjecten uns immensos blocs de pedra. Vigilar i castigar. Deu ser l'hora de canvi de torn. Surten i entren funcionaris i presos que, com ell, estan en semi-llibertat. Ens acomiadem. Fins la propera. Ell es perd en la foscor. El veig entrar per una gran portalada. A dins, és molt fosc. Només hi ha una petita llum al fons, que il·lumina un tros de mur. Fa fred. La llum és taronja, com a les autopistes belgues. Recordo unes altres paraules seves, d'Odio las mañanas': 'Senyor fiscal, fa quinze anys que giro sobre mi mateix. He desaprès molt. He desaprès la nit. Mai no es fa de nit a les vostres presons. Sempre estem sota els projectors de llum taronja, com a les autopistes belgues i als pàrquings de supermercat. He desaprès el silenci. La presó no coneix el silenci. Sempre s'escola un plany, un crit, un soroll. He oblidat l'olor del sotabosc quan anàvem a buscar xampinyons al bosc d'Orleans, mesos abans del nostre arrest... He oblidat el xiular dels neumàtics sobre el paviment mullat. El so de les passes al vespre, tard, sobre les voreres... Senyor fiscal, en quinze anys de calabós, m'heu allunyat de les coses més simples. De la vida. De l'amor. Ja ni tan sols recordo l'infinita dolçor de les cuixes d'una dona.' Camí de Barcelona, molts quilòmetres més enllà dels aiguamolls de la Camarga, sorgeix profunda, agressiva, forta, la veu de Leo Ferré: 'Francooooo, la mueeerte...!' Em desperto de cop. És negra nit. Estava somniant o ho he viscut de debò? A veure si algun dia el jutge em dóna permís per entrevistar Jean-Marc Rouillan, penso. Miro per la finestra i no veig res. Acluco els ulls. Segueixo dormint.

Xavier Montanyà

Fotografia: trobada entre Xavier Montanyà i Jean-Marc Rouillan
28 gener 2008

Una notícia de VilaWeb.cat
Edició GENERAL
<http://www.vilaweb.cat>
[Enllaç permanent](#)